

Skolegudstjenester

Denne veilederen belyser rammer for å la elevene delta på gudstjenester. Det er skoleeier som avgjør deltakelse på skolegudstjenester.

VEILEDNING | SIST ENDRET: 01.08.2024

I Norge har mange skoler tradisjon for å la elever delta på gudstjeneste i skoletiden i forbindelse med høytider som blant annet jul og påske.

I Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen kapittel 1.2 står det blant annet:

«Skolen skal gi elevene historisk og kulturell innsikt og forankring, og bidra til at hver elev kan ivareta og utvikle sin identitet i et inkluderende og mangfoldig fellesskap.» Å delta på gudstjeneste eller andre tradisjonelle feiringer av høytider kan være en del av dette.

Denne veilederen belyser rammer og problemstillinger knyttet til å la elevene delta på gudstjenester. Det er skoleeier som avgjør deltakelse på skolegudstjenester.

Skolegudstjenester bør ikke være en skoleavslutning

Skolens juleavslutning, på skolen eller andre steder, med juletrengang og nissefest er formidling av kultur og tradisjon i Norge. Skoleavslutninger skal være inkluderende og legges slik at alle elever kan delta. Skolegudstjenesten bør derfor ikke være en skoleavslutning i seg selv.

Skolegudstjeneste og alternativt tilbud

Skoler som tilbyr elevene å delta på en skolegudstjeneste, må også tilby et likeverdig alternativ for elever som ikke ønsker å delta på gudstjeneste. Dette skal være noe annet enn en gudstjeneste, men det alternative tilbudet skal også være et pedagogisk opplegg der elevene lærer om kultur og tradisjoner i

Norge. Det skal være et planlagt tilbud, og skolen skal gi god informasjon til elever og foreldre om hva det alternative tilbudet er.

Eksempler på alternative tilbud er temadag, lesestund, sangstund, lysfest eller andre aktiviteter knyttet til kultur og tradisjoner for ulike høytider i løpet av året. Verken skolegudstjenesten eller det alternative tilbudet skal være en del av KRLE-faget.

Informasjon og deltakelse

Skolen bør involvere elevene/foreldrene i dialog om deltakelse i og gjennomføring av skolegudstjenester og hva som kan være et alternativt tilbud. Dette kan for eksempel gjøres i skolens brukerorgan.

Skolen skal gi informasjon til alle elever/foreldre i god tid hvis skolen ønsker å tilby elevene å delta på skolegudstjeneste. Samtidig skal skolen gi informasjon om det alternative tilbudet til elevene som ikke ønsker å delta på gudstjeneste. Skolen kan informere i for eksempel foreldremøter, på skolens nettsider eller på ulike læringsplattformer.

Elever som er fylt 15 år bestemmer selv hva de vil delta på. Foreldre bestemmer for elever som er under 15 år. Foreldre kan la barnet bestemme selv hvis de mener at barnet er gammelt nok og modent nok til å kunne ta ansvar for egne valg.

Det er opp til skolen hvordan de ønsker å holde oversikt over hvilket tilbud den enkelte eleven skal delta på.

Retten til fritak

Skolen skal vise respekt for elevenes religion og livssyn. Elever har rett til fritak fra aktiviteter i skolen som oppleves som utøvelse av en annen religion eller livssyn enn sitt eget. Det samme gjelder aktiviteter som på samme grunnlag oppleves støtende eller krenkende. Dette står i opplæringsloven § 14-6. Retten til fritak gjelder også for øving og andre forberedelser til skolegudstjenester og skoleavslutninger. Skolens undervisning og aktiviteter skal ikke være forkynning. Det står i opplæringsloven § 14-5.

Rektor bør jevnlig gjennomgå rammene for fritak med lærerne, slik at man har en felles og riktig praksis.

Veilederen gjelder også for skoler som er godkjent etter privatskoleloven, med unntak av skoler godkjent på religiøst grunnlag.

Sak i Stortinget våren 2018, ref. Dokument 8: 63 S (2017–2018) og Innst. 192 S. (2017–2018).